

Bijlage behorende bij Eilandsverordening vaststelling diverse ontwerp-landsverordeningen land Curaçao (A.B. 2010 no. 87)

Landsverordening van de regelende
de instelling van een ombudsman
(Landsverordening ombudsman).

=====

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van de Nederlandse Antillen,

In overweging genomen hebbende:

dat het ter uitvoering artikel 71 van de Staatsregeling noodzakelijk is een bijzondere voorziening tot onderzoek te treffen teneinde in voorkomende gevallen gedragingen van de overheid jegens de burger te onderzoeken alsmede naar aanleiding van dit onderzoek voorstellen te doen voor eventueel te treffen maatregelen;

Gelet op artikel III van de Rijkswet wijziging Statuut in verband met de opheffing van de Nederlandse Antillen

:

§. 1 Algemene bepalingen

Artikel 1

In deze landsverordening en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

ombudsman: de ombudsman, bedoeld in artikel 2;
minister: **de minister van Algemene Zaken;**
bestuursorgaan: **1° de minister die het rechtstreeks aangaat;**
2° een ander bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen aan te wijzen orgaan met enig openbaar gezag bekleed;

- ambtenaar: 1°. een ambtenaar in de zin van de landsverordening Materieel Ambtenarenrecht (P.B.) en een gewezen ambtenaar;
2°. een persoon met wie een bestuursorgaan een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht is aangegaan, ook na het beëindigen van deze arbeidsovereenkomst;
3°. een dienstplichtige in de zin van de Dienstplichtverordening 1961, ook na het einde van de dienstplicht;
4°. andere personen werkzaam onder de verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan, ook na het beëindigen van de werkzaamheden;
- gedraging: het handelen of nalaten door een bestuursorgaan in een bepaalde aangelegenheid;
- rechterlijke instantie: personen of colleges, bij of krachtens landsverordening geheel of gedeeltelijk met rechtspraak belast en, voor zover het deze rechtspraak betreft, van het openbaar bestuur onafhankelijk.
2. Een gedraging van een ambtenaar in de uitoefening van zijn functie wordt aangemerkt als een gedraging van het bestuursorgaan onder wiens verantwoordelijkheid hij werkzaam is.

§ 2. De ombudsman

Artikel 2

1. Er is een ombudsman.
2. De ombudsman heeft tot taak desgevraagd of eigener beweging onderzoek in te stellen naar gedragingen van bestuursorganen.

Artikel 3

1. De ombudsman wordt benoemd door de Staten. De benoeming van de ombudsman geschiedt op een voordracht, bevattende tenminste de namen van drie personen die in gezamenlijk overleg is opgemaakt door de ondervoorzitter van de Raad van Advies, de president van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen en Aruba en de president van de Algemene Rekenkamer.
2. **Om tot Ombudsman benoemd te worden moet men de Nederlandse nationaliteit bezitten en ingezetene zijn van Curaçao.**
3. De benoeming geschiedt voor de duur van zes jaren. De ombudsman is slechts eenmaal voor een tweede termijn herbenoembaar.

4. Indien de Staten voornemens zijn de ombudsman te herbenoemen, kunnen de Staten bepalen dat het tweede lid, tweede volzin, buiten toepassing blijft.

5. Indien blijkt dat de Staten niet tijdig tot de benoeming van een nieuwe ombudsman zullen kunnen komen, voorzien de Staten zo spoedig mogelijk in de waarneming van het ambt van ombudsman.

6. De waarneming eindigt van rechtswege op het tijdstip waarop een nieuwe ombudsman in functie is getreden.

Artikel 4

1. De Staten ontslaan de ombudsman met ingang van de eerstvolgende maand na die waarin hij de zeventigjarige leeftijd bereikt.

2. De Staten ontslaan de ombudsman voorts:

a. op zijn verzoek;

b. wanneer hij uit hoofde van ziekten of gebreken blijvend ongeschikt is zijn functie te vervullen;

c. bij aanvaarding van een ambt of betrekking als bedoeld in artikel 6 ;

d. bij het verlies van het Nederlanderschap;

e. wanneer hij bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak wegens een misdrijf is veroordeeld dan wel hem bij zulk een uitspraak een maatregel is opgelegd die vrijheidsbeneming tot gevolg heeft;

f. wanneer hij bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak onder curatele is gesteld, in staat van faillissement is verklaard, surséance van betaling heeft verkregen of wegens schulden is gegijzeld;

Artikel 5

1. De Staten stellen de ombudsman op non-activiteit ingeval:

a. er tegen hem een ernstig vermoeden bestaat van feiten en omstandigheden die tot ontslag op grond van artikel 4, tweede lid, onder e of f, leiden;

b. hij zich in voorlopige hechtenis bevindt;

c. hij bij een nog niet onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak wegens misdrijf is veroordeeld, dan wel hem bij zulk een uitspraak een maatregel is opgelegd die vrijheidsbeneming tot gevolg heeft;

d. hij onder curatele is gesteld, surséance van betaling heeft verkregen of wegens schulden is gegijzeld ingevolge een nog niet onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak.

2. In het geval, bedoeld in het eerste lid, onder a, eindigt de non-activiteit na drie maanden. De Staten kunnen de getroffen maatregel telkens voor ten hoogste drie maanden verlengen.

3. In de gevallen, bedoeld in het eerste lid, onder b, c en d, beëindigen de Staten de non-activiteit zodra de grond voor de maatregel is vervallen.

4. De Staten kunnen bij de beslissing waarbij de ombudsman op non-activiteit wordt gesteld, bepalen dat tijdens de duur van de non-activiteit geen salaris of slechts een gedeelte van het salaris zal worden genoten, in het laatste geval onder aanwijzing van het gedeelte dat zal worden genoten.

5. Indien de non-activiteit anders dan door ontslag is geëindigd, kunnen de Staten beslissen dat het niet genoten salaris alsnog geheel of gedeeltelijk zal worden uitbetaald, in het laatste geval onder aanwijzing van het gedeelte dat zal worden uitbetaald.

Artikel 6

1. De ombudsman kan niet tevens zijn:

- a. lid van publiekrechtelijke colleges waarvoor de keuze geschiedt bij of krachtens wettelijk voorschrift uitgeschreven verkiezingen;
- b. lid van een vast college van advies en bijstand aan de regering;
- c. advocaat, procureur of notaris;
- d. lid van het bestuur van een politieke partij, een vakorganisatie of een vereniging of stichting die van overheidswege een subsidie ontvangt.

2. De ombudsman kan voorts geen openbare functie bekleden waaraan een vaste beloning of toelage is verbonden.

3. De ombudsman vervult overigens geen betrekkingen waarvan de uitoefening ongewenst is met het oog op een goede vervulling van zijn ambt of op de handhaving van zijn onpartijdigheid en onafhankelijkheid of van het vertrouwen daarin.

4. De betrekkingen die de ombudsman buiten zijn ambt vervult, worden door hem openbaar gemaakt.

Artikel 7

1. De bezoldiging van de ombudsman wordt bij landsverordening geregeld.

2. De Pensioenregeling politieke gezagsdragers is van overeenkomstige toepassing op de ombudsman, met dien verstande dat hij wordt gelijkgesteld met een statenlid.

3. Bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen, worden de overige rechten en plichten van de ombudsman, die deel uitmaken van zijn rechtspositie, geregeld.

Artikel 8

Alvorens zijn ambt te aanvaarden legt de ombudsman in de handen van de voorzitter van de Staten af:

- a. de eed of verklaring en belofte dat hij tot het verkrijgen van zijn benoeming rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of onder

welk voorwendsel ook, aan iemand iets heeft gegeven of beloofd, alsmede dat hij om iets in zijn ambt te doen of te laten rechtstreeks noch middellijk van iemand enig geschenk of enige belofte heeft aangenomen of zal aannemen;

b. de eed of belofte van trouw aan de Staatsregeling.

Artikel 9

- 1..De Staten benoemen op verzoek van de ombudsman één of meer personen tot ombudsman-plaatsvervanger. De Staten slaan bij de benoeming van de ombudsman-plaatsvervanger zodanig acht op een aanbeveling, opgemaakt door de ombudsman en die de namen bevat van tenminste drie personen.
2. De benoeming van een ombudsman-plaatsvervanger geschiedt voor de duur van de ambtstermijn van de ombudsman op wiens verzoek hij is benoemd.
3. De ombudsman regelt de werkzaamheden van een ombudsman-plaatsvervanger. De ombudsman kan bepalen dat één of meer van de bevoegdheden van de ombudsman mede worden uitgeoefend door een ombudsman-plaatsvervanger met inachtneming van eventueel door de ombudsman vast te stellen richtlijnen.
4. De ombudsman regelt zijn vervanging door een ombudsman-plaatsvervanger voor het geval hij tijdelijk niet in staat is zijn ambt te vervullen.
5. Indien geen ombudsman-plaatsvervanger aanwezig of beschikbaar is, voorzien de Staten zo spoedig mogelijk in de vervanging van de ombudsman. In dat geval eindigt de vervanging zodra de ombudsman weer in staat is zijn ambt vervullen, of indien de ombudsman op non-activiteit is gesteld, op het tijdstip dat de non-activiteit eindigt.
6. Indien de ombudsman voor het einde van zijn ambtstermijn overlijdt of ingevolge artikel 4 wordt ontslagen, blijft de ombudsman-plaatsvervanger, in afwijking van het tweede lid, in functie totdat een nieuwe ombudsman in functie treedt.
7. De artikelen 4 tot en met 6 en 8 zijn van overeenkomstige toepassing op de ombudsman-plaatsvervanger.

Artikel 10

1. De ombudsman beschikt voor het vervullen van zijn taak over een bureau.
2. De ombudsman stelt de werkwijze en de inrichting van het bureau vast.
3. De ombudsman is bevoegd personeel op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht in dienst te nemen. De arbeidsvoorwaarden van het personeel worden neergelegd in een reglement dat door de

ombudsman wordt vastgesteld na verkregen goedkeuring bij landsbesluit.

4. In afwijking van het derde lid zijn de Pensioenlandsverordening overheidssdienaren en de regeling vergoeding behandelings- en verplegingskosten overheidssdienaren van overeenkomstige toepassing op het personeel.

5. De begroting van het bureau alsmede de verantwoording van de gedane uitgaven maken deel van de begroting respectievelijk de rekening van het Land, onder het hoofdstuk **staatsorganen**

Artikel 11

1. De ombudsman is bevoegd binnen een aan hem bij de begroting beschikbaar gestelde budget uitgaven te doen en verplichtingen aan te gaan ten behoeve van de uitvoering van zijn taken.

2. De ombudsman doet jaarlijks een voorstel aan de Staten voor de nodige middelen voor een goede uitoefening van zijn taken.

3. De ombudsman verantwoordt de baten en lasten van het vorige begrotingsjaar in het verslag aan de Staten zoals bedoeld in artikel 27.

§ 3 procedures

Artikel 12

1. Een ieder heeft het recht de ombudsman te verzoeken een onderzoek in te stellen naar de wijze waarop een bestuursorgaan zich in een bepaalde aangelegenheid jegens een natuurlijke persoon of rechtspersoon heeft gedragen, tenzij sedertdien meer dan een jaar is verstreken.

2. Indien binnen een jaar nadat de gedraging plaatsvond, die gedraging aan het oordeel van een rechterlijk instantie dan wel ingevolge een wettelijk geregelde administratiefrechtelijke voorziening aan het oordeel van een andere instantie is onderworpen, eindigt de termijn een jaar na de datum waarop in die procedure een uitspraak is gedaan waartegen geen beroep meer openstaat of de procedure op een andere wijze is geëindigd.

3. Alvorens het in het eerste lid bedoelde onderzoek in te stellen, gaat de ombudsman na of de verzoeker het bestuursorgaan, en voor zover van toepassing de betrokken ambtenaar, in kennis heeft gesteld van zijn bezwaren tegen de gedraging en in de gelegenheid heeft gesteld zijn zienswijze daaromtrent kenbaar te maken.

4. Het verzoekschrift wordt op schrift gesteld en bevat tenminste:

a. de naam en het adres van de verzoeker;

- b. een zo duidelijk mogelijke omschrijving van de gedraging waarop het verzoekschrift betrekking heeft;
 - c. een aanduiding van het bestuursorgaan of, indien van toepassing, zo mogelijk van de betrokken ambtenaar, waarop het verzoek betrekking heeft;
 - d. een omschrijving waar, wanneer en jegens wie de gedraging heeft plaatsgevonden;
 - e. de reden waarom de verzoeker meent bezwaar te moeten maken tegen de gedraging; en
 - f. de wijze waarop en aan wie de in het derde lid bedoelde in kennisstelling heeft plaatsgevonden en, indien de daar bedoelde zienswijze is gegeven, een omschrijving daarvan.
5. De ombudsman is verplicht aan een verzoek als bedoeld in het eerste lid gevolg te geven behoudens in de gevallen, bedoeld in de artikelen **14 en 15**.
6. Indien het verzoekschrift in een andere dan de Nederlandse, Papiamentse of Engelse taal is gesteld en een vertaling voor een goede behandeling van de klacht noodzakelijk is, kan de ombudsman besluiten het verzoekschrift niet in behandeling te nemen, mits de verzoeker de gelegenheid heeft gehad binnen een door de ombudsman gestelde termijn het verzoekschrift met een vertaling aan te vullen.
7. Indien de verzoeker daartoe de wens te kennen geeft, verleent het bureau van de ombudsman medewerking bij het opstellen van het verzoek.
8. De ombudsman bericht de verzoeker binnen dertig dagen na de indiening van het verzoek omtrent de behandeling ervan.
9. De ombudsman kan gedurende de behandeling van een verzoek de verzoeker en het bestuursorgaan voorstellen doen om onderling tot een oplossing met betrekking tot de gewraakte gedraging te komen.

Artikel 13

1. Indien naar het oordeel van de ombudsman ten aanzien van de in het verzoekschrift bedoelde gedraging voor de verzoeker een wettelijk geregelde administratiefrechtelijke voorziening openstaat, verwijst hij hem onverwijld naar de bevoegde instantie en draagt hij het verzoekschrift, nadat daarop de datum van ontvangst is aangekend, aan die instantie over.
2. Voor de toepassing van de regeling waarop de openstaande voorziening berust, wordt het verzoekschrift beschouwd als te voldoen aan de in die regeling voorkomende bepalingen met betrekking tot de wijze van indiening en adressering en wordt voorts het tijdstip, waarop het verzoekschrift door de ombudsman is ontvangen, beschouwd als het tijdstip waarop de zaak bij de in die regeling bedoelde instantie aanhangig is gemaakt.

3. De instantie, bedoeld in het tweede lid, stelt de verzoeker in de gelegenheid om binnen dertig dagen nadat zij hiervan mededeling heeft gedaan, zijn verzoekschrift overeenkomstig de voor die voorziening geldende regels aan te vullen of te wijzigen en, in voorkomend geval, het voor behandeling verschuldigde recht te voldoen.

Artikel 14

1. De ombudsman is niet verplicht een onderzoek als bedoeld in artikel 12, eerste lid, in te stellen of voort te zetten, indien:

- a. het verzoekschrift te laat is ingediend of niet voldoet aan de vereisten, vermeld in artikel 12, vierde lid;
- b. het verzoek kennelijk ongegrond is;
- c. het belang van de verzoeker of het gewicht van de gedraging kennelijk onvoldoende is;
- d. de verzoeker een ander is dan degene jegens wie de gedraging heeft plaatsgevonden;
- e. een verzoekschrift, dezelfde gedraging betreffende, bij hem in behandeling is of - behoudens een nieuw feit of een nieuwe omstandigheid bekend is geworden en zulks tot een ander oordeel over bedoelde gedraging zou hebben kunnen leiden - door hem is afgedaan;
- f. ten aanzien van de gedragingen voor de verzoeker een wettelijk geregelde administratiefrechtelijke voorziening heeft opengestaan en hij daarvan geen gebruik heeft gemaakt;
- g. ten aanzien van de gedraging anders dan ingevolge een wettelijk geregelde administratiefrechtelijke voorziening door een rechterlijke instantie uitspraak is gedaan;
- h. ten aanzien van een gedraging van het bestuursorgaan die nauw samenhangt met het onderwerp van het verzoekschrift een procedure aanhangig is bij een rechterlijke instantie, dan wel ingevolge een wettelijk geregelde administratiefrechtelijke voorziening bij een andere instantie.

Artikel 15

De ombudsman is niet bevoegd een onderzoek in te stellen of voort te zetten:

- a. indien de aangelegenheid behoort tot het algemeen regeringsbeleid, daaronder begrepen het algemeen beleid ter handhaving van de rechtsorde, of tot het algemeen beleid van het betrokken bestuursorgaan;
- b. betreffende algemeen verbindende voorschriften;
- c. zolang ten aanzien van de gedraging een wettelijk geregelde administratiefrechtelijke voorziening openstaat of ingevolge een zodanige voorziening een procedure aanhangig is;

d. zolang ten aanzien van de gedraging anders dan ingevolge een wettelijk geregelde administratiefrechtelijke voorziening een procedure bij een rechterlijke instantie aanhangig is, dan wel beroep openstaat tegen een uitspraak die in een zodanige procedure is gedaan;

Artikel 16

1. Indien de ombudsman op grond van artikel 14 of 15 geen gevolg geeft aan een verzoek tot het instellen van een onderzoek, dan wel het onderzoek niet voortzet, doet hij daarvan zo spoedig mogelijk schriftelijk en met redenen omkleed mededeling aan de verzoeker. In het geval hij een onderzoek niet voortzet doet hij de hiervoor bedoelde mededeling tevens aan het betrokken bestuursorgaan en, in voorkomend geval, aan de betrokken ambtenaar.

2. De ombudsman geeft aan een ieder die daarom verzoekt, afschrift of uittreksel van de mededeling, bedoeld in het eerste lid. Met betrekking tot de daarvoor in rekening te brengen vergoedingen en de eventuele kosteloze verstrekking is het Landsbesluit uitvoeringsregels openbaarheid van bestuur en de eventuele kosteloze verstrekking daarvan het Landsbesluit tarieven in burgerlijke zaken van overeenkomstige toepassing. Tevens legt hij een zodanige mededeling ter inzage op een door hem daarvoor aan te wijzen plaats.

Artikel 17.

1. De ombudsman stelt het bestuursorgaan en indien van toepassing, de ambtenaar, op wiens gedraging het onderzoek betrekking heeft, alsmede in het geval, bedoeld in artikel 12, eerste lid, de verzoeker in de gelegenheid schriftelijk dan wel - ter beoordeling van de ombudsman - mondeling, al dan niet in elkaars tegenwoordigheid, hun standpunt toe te lichten.

2. De betrokkenen kunnen zich doen vertegenwoordigen of doen bijstaan door een gemachtigde. De gemachtigde legt hiertoe een schriftelijke machtiging over van degene die hij vertegenwoordigt, tenzij hij advocaat is of verschijnt in aanwezigheid van degene die hij vertegenwoordigt.

Artikel 18

1. De ombudsman is bevoegd bij het desbetreffende bestuursorgaan, de verzoeker en, voor zover van toepassing de betrokken ambtenaar, alle inlichtingen te vragen die een aangelegenheid betreffen waarop het onderzoek betrekking heeft. De gevraagde inlichtingen worden verstrekt binnen een door de ombudsman aan te geven termijn.

2. Inlichtingen die betrekking hebben op het beleid, gevoerd onder verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan, kan de ombudsman

bij de daarbij betrokken ambtenaren slechts inwinnen door tussenkomst van dat orgaan.

3. Het orgaan door welks tussenkomst de inlichtingen worden ingewonnen, kan zich bij het horen van ambtenaren doen vertegenwoordigen.

4. De betrokkenen, bedoeld in het eerste lid, kunnen zich van het verstrekken van inlichtingen verschonen op grond van wettelijk of andere gewichtige redenen. De ombudsman kan ter staving van het beroep op het verschoningsrecht overlegging vragen van daartoe strekkende bewijsstukken.

Artikel 19

1. De ombudsman is bevoegd ten dienste van het onderzoek het bestuursorgaan, de ambtenaar op wiens gedraging het onderzoek betrekking heeft, de verzoeker, getuigen, deskundigen en tolken op te roepen.

2. De getuigen, deskundigen en tolken zijn verplicht voor de ombudsman te verschijnen en hun diensten en medewerking als zodanig te verlenen.

3. De ombudsman kan bevelen, dat getuigen, deskundigen en tolken die, hoewel opgeroepen, niet zijn verschenen met behulp van de sterke arm voor hem worden gebracht om aan hun verplichting te voldoen.

4. Deskundigen, die zijn opgeroepen, verrichten hun taak onpartijdig en naar beste weten.

5. De tolken en deskundigen zijn verplicht tot geheimhouding van hetgeen hun ter zake van dienstverlening ter kennis komt.

6. De getuigen, deskundigen en tolken kunnen zich van hun verplichtingen verschonen wegens wettelijke of andere gewichtige redenen. Artikel 18, vierde lid, tweede volzin, is van toepassing.

7. De ombudsman is voorts bevoegd ten dienste van het onderzoek incidenteel een beroep te doen op binnen het overheidsapparaat aanwezige deskundigheid. De betrokkenen zijn gehouden hieraan alle medewerking te verlenen.

Artikel 20

Oproepingen ingevolge de artikelen 18 en 19 geschieden bij aangetekende brief, ondertekend door de ombudsman.

Artikel 21

1. De ombudsman kan besluiten dat getuigen niet zullen worden gehoord en deskundigen of tolken niet tot de uitoefening van hun taak zullen worden toegelaten dan na het afleggen van een eed of belofte in de handen van de ombudsman.

2. Getuigen leggen de eed of belofte af "dat zij zullen zeggen de gehele waarheid en niets dan de waarheid"; deskundigen leggen de

eed of belofte af "dat zij verslag zullen doen naar hun geweten"; en tolken leggen de eed of belofte af "dat zij hun plichten als tolk met nauwgezetheid zullen vervullen".

Artikel 22.

1. De ingevolge deze landsverordening door de ombudsman opgeroepen personen ontvangen desverlangd een vergoeding uit 's Lands kas voor reis- en verblijfskosten alsmede wegens tijdsverzuim en daarmee verband houdende kosten overeenkomstig het bij of krachtens het Landsbesluit tarieven in burgerlijke zaken bepaalde.
2. Het eerste lid is niet van toepassing op hen die in de openbare dienst werkzaam zijn, indien zij zijn opgeroepen in verband met hun taak als zodanig.
3. De ombudsman begroot de ingevolge dit artikel verschuldigde vergoeding.

Artikel 23.

1. De ombudsman is te allen tijde bevoegd inzage te vorderen van de boeken en bescheiden, waarvan de inzage naar zijn redelijk oordeel voor de vervulling van zijn taak nodig is, en daarvan afschrift te nemen.
2. De ombudsman heeft te allen tijde toegang tot plaatsen, waarvan de betreding naar zijn redelijk oordeel voor de vervulling van zijn taak nodig is, met uitzondering van woningen.
3. Het betreden van woningen mag slechts geschieden met toestemming van de bewoner.

Artikel. 24

1. Alvorens het onderzoek af te ronden en de bevindingen naar aanleiding daarvan in een rapport neer te leggen, stelt de ombudsman het bestuursorgaan en in voorkomend geval de ambtenaar wiens gedraging voorwerp van onderzoek is geweest, alsmede in het in artikel 12, eerste lid bedoelde geval de verzoeker, in kennis van zijn voorlopige bevindingen.
2. De ombudsman stelt het bestuursorgaan, de ambtenaar en de verzoeker in de gelegenheid zich binnen een door hem gestelde termijn over de voorlopige bevindingen uit te spreken.

Artikel 25

1. Zodra de ombudsman het onderzoek heeft afgerond, maakt hij rapport op waarin hij zijn bevindingen neerlegt en zijn oordeel uitspreekt of de gedraging van het bestuursorgaan geheel of gedeeltelijk al dan niet behoorlijk was.
2. De ombudsman neemt, indien de desbetreffende gedraging onderwerp is geweest van een rechterlijke uitspraak anders dan

ingevolge een wettelijk geregelde administratiefrechtelijke voorziening, de rechtsgronden van die uitspraak in acht.

3. De ombudsman zendt het rapport zo spoedig mogelijk aan het bestuursorgaan en, in voorkomend geval, aan de ambtenaar wiens gedraging voorwerp van onderzoek is geweest, alsmede in het in artikel **12**, eerste lid, bedoelde geval aan de verzoeker.

4. De ombudsman kan het bestuursorgaan aanbevelingen doen om maatregelen te nemen. Het bestuursorgaan deelt de ombudsman mee of, en zo ja op welke wijze, het aan de aanbevelingen heeft gevolg gegeven en motiveert het niet overnemen dan wel afwijken van de aanbevelingen.

5. In afwijking van het eerste lid spreekt de ombudsman geen oordeel uit indien het onderzoek hem naar zijn oordeel onvoldoende zekerheid verschaft over de feitelijke toedracht van de gedraging waartegen het verzoekschrift gericht is.

6. Artikel **16**, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing.

§ 4 Slotbepalingen

Artikel **26**.

Een ieder die betrokken is bij de uitvoering van deze landsverordening en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijk karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding van die gegevens, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot mededeling verplicht of uit zijn taak de noodzaak tot mededeling voortvloeit.

Artikel **27**

1. De ombudsman brengt jaarlijks verslag uit van zijn werkzaamheden aan de Staten.

2. De ombudsman draagt zorg, dat het verslag openbaar wordt gemaakt en algemeen verkrijgbaar wordt gesteld.

3. Artikel 11 van de Landsverordening openbaarheid van bestuur is van overeenkomstige toepassing met dien verstande, dat de ombudsman bij het verslag gegevens kan voegen, slechts ter vertrouwelijke kennisneming door de Statenleden en de ministers.

4. De Staten zijn bevoegd de ombudsman op te roepen in een zitting van de Staten te verschijnen om inlichtingen te verstrekken.

Artikel. **28**.

1. De ombudsman is, al dan niet op verzoek van de Staten, bevoegd dadelijk na het afsluiten van een onderzoek de Staten in te lichten omtrent zijn bevindingen en zijn oordeel.

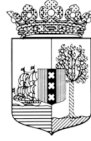
2. Artikel **27**, tweede, derde en vierde lid, zijn van toepassing.

Artikel 29

Deze landsverordening treedt in werking op het tijdstip waarop de Rijkswet wijziging Statuut in verband met de opheffing van de Nederlandse Antillen in werking treedt.

Artikel 30

Deze landsverordening wordt aangehaald als: Landsverordening ombudsman.

Bijlage behorende bij Eilandsverordering vaststelling diverse ontwerp-landsverordeningen land Curaçao (A.B. 2010 no. 87)

Landsverordening van de regelende
de instelling van een ombudsman
(Landsverordening ombudsman).

=====

Memorie van toelichting

=====

I. Algemeen.

De ontwikkeling van de rechtsstaat is een proces dat ook op Curaçao als land in het Koninkrijk der Nederlanden niet stilstaat. Onderdeel van deze ontwikkeling vormt de verhoging van de waarborging van een goede en democratische bestuursvoering (“good governance”). In de rechtsstaat is het o.a. een vereiste dat de burger bescherming van zijn rechten en belangen geniet tegen bestuurshandelingen. De onderhavige landsverordening voorziet daarin.

Een kerntaak van een (instituut van) Ombudsman is het behandelen van klachten van burgers tegen overheidshandelen.

Mede door dit instituut kan op landsniveau worden gekomen tot een nagenoeg sluitend stelsel van rechtsbescherming en mitsdien van behoorlijk bestuur.

Het instituut van ombudsman biedt beschermingsmogelijkheden aan de burger waar administratiefrechtelijke voorzieningen ontbreken of niet adequaat zijn voor het probleem waar het om gaat. Ook kan een beroep op de ombudsman een alternatief zijn voor het beginnen van een rechterlijke procedure tegen de overheid of een individuele ambtenaar waar bijvoorbeeld factoren als geringe vermogenswaarde, te grote rompslomp of te diepe emotionele beleving de burger daarvan doen afzien. Voorts is het denkbaar dat een burger gewoon vastloopt in de bureaucratie van de overheid, zonder dat concrete tegen hem persoonlijk gerichte handelingen aanwijsbaar zijn. Te denken valt hierbij order meer aan telefonische onbereikbaarheid, onverschillige werkhouding, zoek raken van stukken of het zich niet houden aan openingstijden.

Formeel-juridisch zien de bevoegdheden van de ombudsman er als volgt uit:

- Hij stelt op verzoek of uit eigen beweging een onderzoek in naar een gedraging van een bestuursorgaan. Hij beschikt daarbij globaal over de onderzoeksbevoegdheden die een rechter ook heeft.
- Hij spreekt in een openbaar rapport een oordeel uit over de behoorlijkheid van de onderzochte gedraging van het bestuursorgaan.
- Hij kan aanbevelingen doen aan het bestuursorgaan hoe en waar in het functioneren verbeteringen aangebracht kunnen worden.
- Hij rapporteert jaarlijks aan de Staten inzake zijn werkzaamheden.
- Hij neemt bij zijn werkzaamheden de grootst mogelijke openbaarheid in acht.

De regering tekent hierbij aan dat, indien de ombudsman tot de conclusie komt dat van een onbehoorlijke gedraging geen sprake is geweest, hij ook hiervan melding dient te maken. Op deze wijze kan het bestuursorgaan of de individuele ambtenaar van blaam worden gezuiverd.

Op basis van het voorgaande kunnen de volgende hoofdfuncties van de ombudsman worden gespecificeerd:

1. het verlenen van aanvullende individuele bescherming tegen overheidsgedragingen;
2. het fungeren als meldpunt voor schending van bestuurlijke integriteit;
3. de interveniërende functie;
4. het bevorderen van een goede kwaliteitszorg van het bestuur;
5. het versterken van de controlefunctie van de Staten;
6. het vervullen van vraagbaak- en verwijfsfunctie voor het publiek.

Ad I. Aanvullende individuele bescherming tegen overheidsgedragingen

Krachtens de Landsverordening Administratieve Rechtspraak P.B. no. (LAR) staat de belanghebbende beroep open bij de administratieve rechter tegen beschikkingen van bestuursorganen, waaronder begrepen het weigeren een beschikking af te geven. Hiermee werd de voorheen bestaande vrijheid van iedere burger om de burgerlijke rechter te benaderen om rechtsbescherming te zoeken enigszins ingeperkt. Is evenwel geen sprake van een beschikking dan is de LAR niet van toepassing en kan de burger zich nog steeds ter zake van onrechtmatig overheidshandelen tot de burgerlijke rechter wenden. Echter door het lijdelijke karakter van de burgerlijke

rechter komt in een dergelijk geval een belangrijk aspect van het overheidshandelen onvoldoende tot zijn recht, te weten: de belangenafweging. De belangenafweging door bestuursorganen wordt gekenmerkt door een eenzijdige gezagsuitoefening. Bestuursorganen beschikken daarbij over een overmacht aan kennis, deskundigheid en bevoegdheden. De burger daarentegen verkeert vaak in een ongelijke en daardoor nadelige positie. Burgers ervaren overheidsgedragingen daardoor - terecht of ten onrechte, dat wordt hier in het midden gelaten - vaak als onbehoorlijk. Onbehoorlijk is echter niet altijd ook onrechtmatig. Dat wil zeggen dat indien niet tevens sprake is van onrechtmatigheid de burgerlijke rechter niet gediëerd kan worden. De mogelijkheid van een onderzoek naar onbehoorlijke overheidsgedragingen door de ombudsman is derhalve uit een oogpunt van aanvullende bescherming voor de individuele burger van groot belang. Het betreft hier namelijk een kosteloze, laagdrempelige voorziening, waarbij de ombudsman als een onafhankelijke en gezaghebbende instantie een oordeel kan geven over de behoorlijkheid van een overheidsgedraging in een individueel geval.

Ad 2. Meldpunt voor schending van bestuurlijke integriteit

Onder klachten over onbehoorlijke overheidsgedragingen vallen ook klachten over schending van de bestuurlijke integriteit in de vorm van bijvoorbeeld fraude of corruptie. In dit verband betekent integer bestuur dat het gezag de bevoegdheden en middelen verbonden aan publieke functies uitsluitend binnen de grenzen van de geldende wettelijke regelingen en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur inzet. De integriteit van personen die in de publieke sector functies vervullen dient in onze democratische samenleving iets vanzelfsprekends te zijn. Waar desalniettemin de integriteit van een ambtenaar of bestuurder in het geding is, bieden het ambtenarenrecht, het strafrecht en het staatsrecht respectievelijk het bevoegd gezag, het justitiële apparaat en de Staten mogelijkheden om klachten te onderzoeken en sancties toe te passen. Voor de ombudsman is ten aanzien van klachten over bestuurlijke integriteit een functie weggelegd als centraal punt, waar de desbetreffende klachtwaardige gedragingen kunnen worden gemeld en – al dan niet in samenwerking met andere relevante instanties zoals bijvoorbeeld de Stichting Overheidsaccountantsbureau of het Openbaar Ministerie – worden onderzocht en behandeld. Indien de gedraging daartoe aanleiding geeft, zal de ombudsman ertoe kunnen overgaan de klacht gedocumenteerd in handen te stellen van bijvoorbeeld het bevoegd gezag in verband met disciplinaire bestraffing, het Openbaar Ministerie in verband met mogelijk te ondernemen acties in de strafrechtelijke sfeer of de Staten in verband met de politieke controlefunctie.

Ad 3. Intervenierende functie

In sommige gevallen is het belang van zowel de burger als de overheid beter gediend met een directe interventie van de ombudsman in plaats van de behandeling van het verzoek om onderzoek volgens de formele procedure. De interventie van de ombudsman in een vroeg stadium kan het herstel van de communicatie tussen burger en overheid bewerkstelligen, waardoor problemen in der minne zonder rechterlijke tussenkomst kunnen worden opgelost. Er zijn verschillende vormen van interventie. De ombudsman kan de betrokken overheidsinstantie benaderen om te informeren naar de stand van zaken. Daarna kan de ombudsman zelf de verkregen informatie doorgeven aan de klager of de betrokken instantie vragen de nodige acties te ondernemen en daarover contact op te nemen met de klager. De meest vergaande vorm van interventie is bemiddeling. De ombudsman neemt dan als onpartijdige derde deel aan een gesprek tussen de betrokken instantie en de burger ten einde een oplossing te vinden voor het door de burger ervaren probleem.

Ad 4. Bevordering kwaliteitszorg

Een belangrijk aspect in het proces van optimalisering van de kwaliteit van het bestuur is de aanvaarding van het feit dat organen meer klantgericht moeten functioneren, dat het bestuursoptreden hierbij aan bepaalde kwaliteitsnormen moet voldoen en dat de daadwerkelijke naleving van deze normen door onafhankelijke en gezaghebbende instanties getoetst moet kunnen worden. De ombudsman draagt bij aan de bevordering van een betere kwaliteitszorg van het bestuur via de ontwikkeling van eisen van behoorlijkheid en toetsing van klachten aan deze eisen, het uitspreken van een oordeel omtrent overheidsgedragingen naar aanleiding van klachten van burgers, alsmede via het doen van aanbevelingen op basis van onderzoek van overheidsgedragingen op eigen initiatief.

Ad 5. Versterking controlefunctie Staten

In ons staatkundig bestel oefent de Staten via het stelsel van politieke verantwoordelijkheid controle uit op het bestuur voor zover dat wordt uitgeoefend door de ministers en staatssecretarissen. Door middel van dit stelsel kan de Staten de betrokken bewindspersonen, mede naar aanleiding van rapportages van de ombudsman, zonodig dwingen tot het afleggen van politieke verantwoording.

Ad 6. Vraagbaak en verwijsinstantie

Burgers kunnen de ombudsman ook adieren voor informatie en goede raad, zelfs als het gaat om zaken die niet onder de

bevoegdheid van de ombudsman vallen. Dit is in het bijzonder van belang voor de burgers, die gezien hun sociale, culturele of financiële positie, niet zelf in staat zijn om de weg in het labyrint van de overheidsorganisatie te vinden, of om de goede weg te bewandelen. Ook al valt de behandeling van een verzoek om informatie of een klacht niet direct onder de competentie van de ombudsman, toch dienen zij, uit het oogpunt van voorbeeldwerking, door hem met zorg te worden afgehandeld. Waar mogelijk is het de taak van de ombudsman om de verzoeker naar het juiste adres te verwijzen.

Bij het ontwerpen van de onderhavige landsverordening heeft de Nederlandse Wet Nationale ombudsman van 1981 (Stb. 35) grotendeels model gestaan. Daar waar de burger geen rechtsmiddelen heeft om zich te verzetten tegen gedragingen jegens hem van de overheid of van de vertegenwoordigers van de overheid, de ambtenaren, is in Nederland de nationale ombudsman een voor de burger waardevol instituut gebleken, dat al dan niet op eigen initiatief op zorgvuldige en correcte wijze onderzoek pleegt en in de openbaarheid een oordeel uitspreekt. Daardoor heeft het, ondanks het ontbreken van sanctiemiddelen, groot gezag verworven zowel bij de overheid zelf als bij de burgers. Dit instituut heeft in Nederland een voorbeeldfunctie en is een belangrijk instrument geworden van de rechtsbescherming van de burger tegen de overheid en van de bevordering van behoorlijk bestuur in het algemeen, door de overheid zelf.

Ook in het eilandgebied Curaçao was ter zake van het functioneren van het eilandelijke bestuur reeds een eigen ombudsinstituut ingesteld. Zie de Eilandsverordening Ombudsfunctionaris Curaçao (AB 2001, no. 69), die tevens als voorbeeld heeft gediend bij het ontwerpen van de onderhavige landsverordening.

IV. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

De bevoegdheid van de ombudsman beperkt zich in principe tot de gedragingen van de in artikel 1 bedoelde bestuursorganen. Uit de strakke formulering van "bestuursorgaan" in artikel 1, eerste lid, onder c, kan worden opgemaakt dat de wetgevende, rechtsprekende, adviserende en controlerende organen van de werking van deze landsverordening zijn uitgezonderd, zulks gelet op hun bijzondere status en positie.

Bijzondere aandacht verdient de definitie van "ambtenaar", die ruimer is dan die van de Landsverordening Materieel Ambtenarenrecht (P.B. 1964, no. 159) door ook arbeidscontracten in het kader van het handelen van een bestuurorgaan als ambtenaar

aan te merken evenals dienstplichtigen. Zie ook het tweede lid van dit artikel, waarin de reikwijdte van het begrip 'ambtenaar' nog verder wordt uitgebreid met de 'werkman'. Hoewel hiermee wordt afgeweken van zowel de Landsverordening Materieel Ambtenarenrecht als de Werkliedenverordening 1944 (P.B. 1978, no. 376) waarin expliciet is bepaald dat een werkman geen ambtenaar is, is voor de toepassing van de onderhavige landsverordening gekozen voor een gelijkstelling. Hierdoor is de ombudsman ook bevoegd ten aanzien van gedragingen van alle onder verantwoordelijkheid van de overheid bij het Land werkzame personen (ambtenaren, arbeidscontractanten en werklieden). Ook de definitie van "gedraging" is ruim. Door de algemene formulering ziet "gedraging" zowel op het teweeg brengen van rechtsgevolgen als op feitelijk handelen.

Artikel 2

De in het tweede lid van dit artikel opgenomen taakstelling stelt buiten twijfel dat de ombudsman ook uit eigen beweging een onderzoek in mag stellen en niet alleen indien een burger er expliciet om verzoekt. De woorden "uit eigen beweging" moeten voorts ruim worden opgevat. Dit betekent, dat de ombudsman niet alleen geheel op eigen initiatief tot een onderzoek kan besluiten, maar ook naar aanleiding van een verzoekschrift dat niet aan de wettelijke vereisten voldoet of valt onder de uitzonderingsmogelijkheden opgenomen in artikel 13. In geval van een dergelijk verzoekschrift kan de verzoeker uiteraard nog slechts als getuige een rol spelen bij het onderzoek. Aanleiding voor een onderzoek eigener beweging kan ook zijn het vermoeden dat een bepaalde bestuurstaak structureel niet naar behoren wordt verricht (klachten van burgers moeten worden opgevat als een signaal uit de samenleving hoe de kwaliteitszorg van het bestuur wordt gewaardeerd) of als hij uit eigen waarneming en/of uit geluiden uit de samenleving overheidsgedragingen verneemt, die om welke reden dan ook (nog) niet zijn uitgemond in de indiening van een klacht bij de ombudsman.

Hierdoor kan mede worden voorkomen dat, indien een burger onder omstandigheden, zich bedreigd voelt en daardoor geen verzoek om een onderzoek durft in te dienen, een bepaalde gedraging niet aan een onderzoek onderworpen zou kunnen worden. Een onderzoek eigener beweging kan voorts een uitstekend middel zijn om eventuele toekomstige verzoeken om een onderzoek te voorkomen. Naast het geven van een oordeel over een bepaalde gedraging kan de ombudsman ook aanbevelingen doen over een te treffen maatregel. Zie artikel 23, vierde lid.

Artikel 3

De benoeming van de ombudsman ligt in handen van de Staten. In onze parlementaire democratie, waarbij de relatie tussen overheid en burger wordt beheerst door de volksvertegenwoordiging, past het dat een orgaan als de ombudsman, die controle uitoefent op de relatie tussen overheid en burger, zulks doet binnen de kaders van die parlementaire democratie. Hierbij ligt de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor de controle op het politieke functioneren van de overheid bij het parlement dat over instrumenten beschikt om de betrokken bestuurder ter verantwoording te roepen. Met de benoeming van de ombudsman door de Staten wordt mede diens onafhankelijkheid ten opzichte van de bestuurorganen onderstreept. Zulks schept voldoende waarborg voor zijn onafhankelijk functioneren. De benoeming door en rapportageplicht (zie artikel 26) aan het hoogste orgaan in Curaçao geeft tevens aan, dat de ombudsman binnen de grenzen van zijn bevoegdheid staat boven degenen van wie hij de gedragingen kan onderzoeken. Benoeming van de ombudsman voor zes jaar, met de mogelijkheid van een eenmalige verlenging heeft de bedoeling dat de continuïteit in het functioneren van het instituut gewaarborgd is.

Artikelen 4 tot en met 8

Dit zijn de gebruikelijke artikelen waar het gaat om benoeming van personen in een hoog college van Staat. Hierbij is zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande regelgeving. Waar mogelijk zijn voor wat betreft rechtspositionele aspecten bestaande landsverordeningen van toepassing verklaard (zie artikelen 7 en 10), indien daardoor niet wordt getornd aan de onafhankelijke positie die de ombudsman wordt toegedacht.

Artikel 9

Het ambt van ombudsman is eenhoofdig. Aan de keuze voor deze eenhoofdigheid ligt voornamelijk ten grondslag de grote vrijheid en slagvaardigheid, die de ombudsman heeft bij de wijze van afhandeling van de verzoeken om een onderzoek. Een voor de burger duidelijk herkenbaar gezicht, draagt naar verwachting bovendien in hoge mate bij aan het verwerven van gezag en vertrouwen die de ombudsman in de samenleving behoeft. Het gemis aan collegiaal beraad, zoals dat in de regel plaatsvindt bij een meerhoofdig ambt, kan in de praktijk worden gecompenseerd door de benoeming van één of meer personen tot ombudsman-plaatsvervanger.

Het spreekt vanzelf dat de persoon van de ombudsman als eindverantwoordelijke zijn stempel drukt op alles wat de uitoefening van het ambt aangaat. Intern zal evenwel een taakverdeling gerealiseerd kunnen worden tussen de ombudsman en de ombudsmanplaatsvervanger(s). Gezien de onafhankelijkheid van het

ambt is het gewenst dat de ombudsman-plaatsvervanger wordt benoemd op voordracht van de ombudsman en wel voor de periode van de ambtstermijn van de ombudsman.

Artikel 10

De ombudsman wordt in zijn uitvoerende werkzaamheden ondersteund door een bureau. De omvang van het bureau zal uiteraard afhangen van de ontwikkeling van het ambt van ombudsman in de Curaçaosche samenleving.

Het derde lid verleent de Ombudsman de bevoegdheid om arbeidsovereenkomsten aan te gaan . Deze bevoegdheid heeft als doel de Ombudsman als Hoog College van Staat zelf onafhankelijk van de ministeries zijn personeelsbeleid (beheer) te laten voeren. Binnen ons bestel is dit geen novum, gezien het feit dat de Rekenkamer deze bevoegdheid al jaren heeft en deze bevoegdheid recentelijk ook is toegekend aan de Staten als Hoog College van Staat. De handelingsvrijheid van de Ombudsman wordt begrensd door:

- a. de tweede volzin van het derde lid (vaststelling arbeidsvoorwaarden pas na goedkeuring bij landsbesluit);
- b. het vierde lid (het van overeenkomstige toepassing verklaren van bepaalde rechtspositieregelingen voor het overheidspersoneel);
- c. het bepaalde in het vijfde lid.

Ad a en b. hebben tot gevolg dat de rechtspositie van de medewerkers van het bureau van de Ombudsman, met het oog op de onafhankelijkheid van de Ombudsman, weliswaar apart geregeld wordt maar dat deze zoveel mogelijk vergelijkbaar en in lijn zal zijn met de rechtspositie van het overheidspersoneel.

Het vijfde lid van dit artikel strekt ertoe dat het bureau van de ombudsman onder de begrotingsregels van het Land valt. Dit betekent dat jaarlijks voor 1 april een wenselijkheidsbegroting en meerjarenraming moet worden ingediend en dat na afloop van het kalenderjaar verantwoording wordt afgelegd over het gevoerde financieel beheer. Tevens betekent dit dat het bureau onder de controleverantwoordelijkheid van enerzijds de Minister van Financiën en anderzijds de Algemene Rekenkamer valt.

Artikel 12

Dit artikel vormt (naast artikel 2, tweede lid, waarin de bevoegdheid tot onderzoek uit eigen beweging is verankerd) de kern van deze landsverordening. Elke persoon, onafhankelijk van nationaliteit of status, heeft de bevoegdheid om zich te wenden tot de ombudsman inzake gedragingen van een bestuursorgaan. Onder persoon wordt niet alleen een natuurlijke persoon, maar ook een rechtspersoon

verstaan. Conform artikel 1, tweede lid, wordt onder gedraging van een bestuursorgaan ook verstaan de gedraging van de ambtenaar die bij het bestuursorgaan in dienst is. Ook bedrijven, actiegroepen of bijvoorbeeld kinderen kunnen een klacht indienen.

Ten einde een ingediend verzoek niet in vrijblijvendheid te laten verzanden, is in het vijfde lid opgenomen dat de ombudsman aan een verzoek gevolg moet geven. Daarop zijn twee uitzonderingen. Ingevolge artikel 14 is de ombudsman in de daar vermelde situaties bevoegd doch niet verplicht een onderzoek uit te voeren. En artikel 15 verklaart de ombudsman op enkele terreinen onbevoegd.

De gedraging van het bestuursorgaan dient in het verleden te liggen; er kunnen geen bezwaren worden ingebracht tegen in de toekomst te verwachten gedragingen. De termijn van een jaar waarbinnen de klacht moet worden ingediend, moet niet al te strikt worden opgevat bij een gedraging die zich over langere tijd heeft uitgestrekt. Ook kan de termijn van de klacht zich uitstrekken tot een jaar, nadat de klager antwoord heeft gekregen op een klacht die hij rechtstreeks aan het bestuursorgaan had gericht.

Onder 'administratiefrechtelijke voorziening' worden niet alleen verstaan administratieve rechtspraak en administratief beroep, maar ook wettelijke bezwaarschriftprocedures die kunnen worden gevolgd voorafgaand aan administratieve rechtspraak en administratief beroep. Het begrip 'administratiefrechtelijke voorziening' dient dus ruim te worden uitgelegd. Zolang een bestuursorgaan zelf de gedraging kan en wil redresseren, al dan niet op grond van een administratiefrechtelijke voorziening, zal de ombudsman zich terughoudend opstellen. In dat kader zal de ombudsman ook dienen na te gaan of de verzoeker het bestuursorgaan c.a. in kennis heeft gesteld van zijn bezwaren tegen een gedraging. De verzoeker zal schriftelijk zo duidelijk mogelijk moeten aangegeven om welke gedraging en eventueel om welke ambtenaar het gaat.

Een verzoek dient gesteld te zijn in een van de landstalen (Papiaments, Nederlands of Engels). Anderstaligen kunnen het verzoek weliswaar in hun eigen taal indienen, maar daar hoort dan een correcte vertaling in één van de landstalen bij. Voor analfabeten wordt op hun verzoek door de medewerkers van het bureau van de ombudsman een verklaring opgesteld die als verzoek in de zin van dit artikel wordt beschouwd, eventueel na verificatie door getuigen. De regering wijst erop, dat klachten van ambtenaren inzake gedragingen van een bestuursorgaan jegens hen als werknemer en niet als burger van de werking van deze landsverordening uitgesloten zijn.

Artikel 13

Verzoekschriften die voor verwijzing naar de bevoegde instantie in aanmerking komen worden niet automatisch doorgezonden. De

ombudsman overlegt terzake met de verzoeker. Mocht de beroepstermijn zijn verstreken, dan dient rekening te worden gehouden met de vraag of het verstrijken van de termijn de verzoeker is aan te rekenen. Is dat laatste naar het oordeel van de ombudsman niet het geval, dan kan hij daarmee de doorverwijzing ondersteunen.

Artikel 14

Dit artikel geeft aan, dat de ombudsman in de aldaar genoemde gevallen wel bevoegd, doch niet verplicht is tot onderzoek. De regering wijst erop, dat de ombudsman behandeling van anonieme klachten kan afwijzen wegens strijd met artikel **12**, vierde lid. Vanzelfsprekend kan er aanleiding bestaan de klacht toch in behandeling te nemen, indien blijkt, dat de verzoeker dusdanig onder druk staat, dat hij niet vrij is om te handelen als hij eigenlijk zou willen of moeten. Overlijden van de verzoeker of intrekking van de klacht behoeft niet automatisch te betekenen, dat de ombudsman behandeling van de klacht staakt. De ombudsman is gehouden aan de in artikel 10, vijfde lid, opgenomen verplichting, maar kan ook besluiten uit eigen beweging een onderzoek in te stellen.

De vraag kan rijzen hoe te handelen met een verzoek, dat betrekking heeft op een gedraging van een orgaan X, terwijl het eigenlijk orgaan Y is geweest. De regering is van mening, dat de gedraging bepalend is voor het verzoek. Het is voor de burger niet altijd kenbaar tot welk bestuursorgaan een ambtenaar behoort. Een landsambtenaar bijvoorbeeld kan in directe relatie staan tot verschillende ministers. Blijft de ombudsman twijfels behouden over de inhoud van een klacht, dan kan hij gebruik maken van de in artikelen **18**, eerste lid, en **19**, eerste lid, neergelegde bevoegdheden. Vanzelfsprekend zal de klacht altijd een bepaald waarheidsgehalte moeten hebben om in behandeling te kunnen worden genomen.

Voor het in dit en in artikel **15** voorkomende begrip “wettelijke administratiefrechtelijke voorziening” wordt verwezen naar de toelichting op artikel **12**.

Het zal duidelijk zijn dat de ombudsman terughoudend zal moeten zijn in zijn onderzoek en optreden ingeval een zodanige wettelijke administratiefrechtelijk voorziening heeft opengestaan en de verzoeker daarvan geen gebruik heeft gemaakt. De ombudsman is dan niet verplicht een onderzoek in te stellen, maar is daartoe wel bevoegd. Hij zal daarbij goed voor ogen moeten houden dat de in de desbetreffende wettelijke regelingen opgenomen termijnen zijn opgenomen in het belang van de rechtszekerheid in het algemeen. Zeker als gebruik gemaakt is van de mogelijkheid, die in sommige wetgeving is gegeven zelfs ingeval van het verstrijken van de beroepstermijn, deze overschrijding de betrokkene niet aan te rekenen en het beroepsschrift alsnog in behandeling te nemen. Het

kan nauwelijks nog de bedoeling zijn dat de ombudsman alsnog hulp gaat verlenen indien de rechter heeft geconstateerd dat de termijnoverschrijding niet te verontschuldigen is. Hiermee zou hij aan de wettelijke termijnbepaling de betekenis grotendeels ontnemen. Wanneer echter het algemeen belang de ombudsman noopt tot een rechtmatigheidsstoets, bijvoorbeeld in gevallen van ernstige onregelmatigheden of misstanden, mag worden aangenomen dat hij toch een onderzoek start.

Artikel 15

Alvorens tot de conclusie te komen niet bevoegd te zijn, zal de ombudsman reeds een aanvang hebben gemaakt met het onderzoek. Van de artikelen 18 en volgende kan dan echter geen gebruik meer worden gemaakt. Mocht dit tot moeilijkheden aanleiding geven, dan verklaart de ombudsman zich bevoegd en wordt de bewijslast van het tegendeel gelegd bij het betrokken bestuursorgaan.

Onder het in dit artikel, onder a, genoemde 'algemeen regeringsbeleid' moet worden verstaan het beleid zoals dat tot stand komt in het spanningsveld van de wetgevende en de uitvoerende macht. Het gaat hier om het beleid waarop ingevolge de Staatsregeling van de Curaçao parlementaire controle wordt uitgeoefend. De woorden "ten aanzien van" in de onderdelen c en d moeten zo worden uitgelegd, dat de ombudsman, indien hij een klacht krijgt over een beschikking en een daarmee samenhangende onbehoorlijke bejegening, wel een onderzoek naar die bejegening mag instellen. Bijvoorbeeld: de Minister van Justitie neemt de beschikking een illegale snack te sluiten en bij de uitvoering van die beschikking gebruikt de politie onevenredig geweld. Ten aanzien van onderdeel d merkt de regering nog het volgende op. Het is zeer wel denkbaar, dat een gedraging van bijvoorbeeld een politiefunctaris jegens een burger zo disproportioneel is geweest, dat zonder meer gesproken kan worden van een strafbaar feit (mishandeling, beroving e.d.). Vanzelfsprekend kan de burger van dat feit aangifte doen bij justitie. Een dergelijk geval valt ook onder de omschrijving van artikel 15, onderdeel d. Tijdens de behandeling van een klacht zou de ombudsman tot de conclusie kunnen komen, dat sprake is geweest van een strafbaar feit. Het verdient dan aanbeveling, dat de ombudsman de burger van deze bevinding op de hoogte stelt, zodat deze zelf kan beslissen of hij aangifte wil doen of niet. Doet de burger aangifte, dan onthoudt de ombudsman zich van verdere behandeling van de klacht. Spreekt de strafrechter in zijn vonnis uit, dat geen sprake is geweest van een strafbaar feit begaan door de politiefunctaris, dan kan de behandeling van de klacht door de ombudsman op verzoek van de burger herleven. Immers, het

ontbreken van het strafbare feit hoeft niet te betekenen, dat de gedraging niet onbehoorlijk kan zijn.

Artikel 17

Dit artikel geeft de ombudsman de mogelijkheid hoor en wederhoor toe te passen, indien dit aan de helderheid van het onderzoek een bijdrage kan leveren. In het administratieve recht is dit een gebruikelijk middel. Het tweede lid komt in vrijwel alle procedureregelingen voor, waar geen rechtsbijstand door een advocaat of procureur verplicht is gesteld. Het houdt de mogelijkheid in om malafide (rechts)hulpverleners te weren en is niet bedoeld om de vrije keuze ervan te belemmeren.

Artikel 18

Dit artikel heeft in beginsel betrekking op het inwinnen van feitelijke inlichtingen van eenvoudige aard die veelal opgestuurd kunnen worden.

Artikel 19 tot en met 22

Deze artikelen bevatten procedureregels ter zake van getuigen, deskundigen en tolken, die bijvoorbeeld ook voorkomen in de LAR en andere soortgelijke wetgeving.

Artikel 23

Onder boeken, bescheiden en andere informatiedragers zijn ook die begrepen die in bezit zijn van particulieren.

Artikel 24

Dit artikel kan eveneens worden gezien als een vorm van hoor en wederhoor die in een behoorlijke procedure gebruikelijk is.

Artikel 25

Aan de ombudsman zelf wordt overgelaten welke inhoud hij wil geven aan de bij het formuleren van het oordeel te hanteren behoorlijkheidsnorm. De regering gaat ervan uit, dat de ombudsman zich onthoudt van subjectieve interpretaties en bewoordingen.

Artikel 27

Dit artikel geeft aan, dat de ombudsman voor zijn handelen alleen in relatie staat tot de Staten. In actieve zin door jaarlijks verslag uit te brengen en in passieve zin door op de daartoe strekkende wens van de Staten in de vergadering te verschijnen om inlichtingen te verstrekken. De regering voegt hieraan toe, dat het de burgers vanzelfsprekend vrij staat aan de hand van de individuele rapporten en het jaarverslag door middel van brieven, via de pers of via de

politieke partijen commentaar te geven op de werkzaamheden van de ombudsman.